

## POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa Z. P.

przeciwko A. O.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 grudnia 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 28 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

**1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**

**2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda Z. P. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący zarzucił naruszenie: art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. przez przyjęcie, że twierdzenia pozwanego dotyczące jego relacji osobistych i gospodarczych z powodem są wystarczające do oddalenia powództwa opartego na wekslu; art. 493 k.p.c. i art. 495 k.p.c. przez przyjęcie, iż na skutek wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty, spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przeniósł się na ogólną płaszczyznę prawa cywilnego podczas, gdy samo wniesienie zarzutów przeciwko wyrokowi, w którym uwzględniono powództwo na podstawie weksla *in blanco*, nie stanowi podstawy do tego, aby rozpoznawać roszczenie na podstawie stosunku prawa cywilnego w sytuacji niewykazania tych zarzutów; art. 10 ustawy - Prawo wekslowe w zw. z art. 232 k.p.c., art. 231 k.p.c. i art. 6 k.c. przez błędną ocenę rozkładu ciężaru dowodu oraz domniemań faktycznych, polegające na uznaniu, że rzeczą powoda było wykazanie stosunku podstawowego i wyjaśnienie źródła wierzytelności podczas, gdy art. 10 ustawy -

Prawo wekslowe obciąża dłużnika wekslowego ciężarem udowodnienia nieistnienia wierzytelności w związku z domniemaniem istnienia wierzytelności, które powstało na skutek wystawienia i wydania weksla; art. 246 k.p.c. w zw. z art. 74 k.c. i art. 720 § 2 k.c. przez błędne uznanie, iż weksel *in blanco* nie stanowi początku dowodu na piśmie ustnych umów pożyczek zawartych przez strony w 2007 r. i na tej podstawie oddalenie wniosku dowodowego powoda o przesłuchanie świadków na okoliczność istnienia oraz treści stosunku podstawowego łączącego strony stanowiącego przyczynę wystawienia przez pozwanego weksla *in blanco*.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Przewidziana w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący upatruje w naruszeniu przez Sąd drugiej instancji podniesionych w jej podstawach przepisów prawa procesowego i prawa materialnego. Przedstawione przez Sąd drugiej instancji

pisemne motywy, które legły u podstaw wydania zaskarżonego wyroku, tak w zakresie podstawy faktycznej, jak i prawnej, nie uzasadniają przyjęcia tezy skarżącego, iż wyrok ten jest wynikiem oczywistych naruszeń prawa procesowego i prawa materialnego.

Weksel *in blanco* może być środkiem zabezpieczenia wierzytelności wynikających z różnorodnych stosunków prawnych. Zobowiązanie to ma charakter samodzielny i abstrakcyjny, a więc niezależny od podstawy prawnej, która spowodowała jego zaciągnięcie. Wręczając i przyjmując weksel strony obejmują bowiem swoją wolą jego funkcje zabezpieczającą, z której wynika, że inkorporowana w nim wierzytelność ma ułatwić zaspokojenie wierzyciela. Dochodząc wierzytelności wekslowej, wierzyciel nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksla.

Jednak w stosunkach między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega złagodzeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może bowiem - w braku skutecznych zarzutów wekslowych - przeciwstawić zarzuty oparte na jego stosunkach osobistych z wierzycielem, czyli zarzutach dotyczących stosunku podstawowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2016 r., V CSK 314/15, nie publ.); ciężar dowodu, iż zdarzenie, w związku z którym wystawca podpisał weksel nie istnieje, względnie zakres odpowiedzialności wystawcy jest mniejszy niż wynika to z treści weksla, spoczywa właśnie na wystawcy.

Z art. 493 k.p.c. wynika, że pozwany powinien przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy oraz okoliczności faktyczne i dowody, pod rygorem ich pominięcia przez sąd. Natomiast art. 495 k.p.c. określa granice żądań w postępowaniu toczącym się na skutek prawidłowo wniesionych zarzutów. Przepisy te nie uzasadniają wniosku, że samo wniesienie zarzutów przeciwko nakazowi, w którym uwzględniono powództwo na podstawie weksla *in blanco* stanowi podstawę do tego, aby rozpoznawać roszczenie nie w ramach stosunku wynikającego z weksla, ale biorąc pod uwagę stosunek materialno-prawny, którego wykonanie zostało zabezpieczone wystawieniem weksla *in blanco* (por. wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 11 października 2013 r., I CSK 763/12, nie publ.). Ani niezupełność, ani nawet brak uzgodnień dotyczących zasad uzupełnienia weksla nie wpływa na powstanie odpowiedzialności wekslowej dłużnika wywodzonej z wypełnionego weksla. Odpowiedzialność ta oceniana być musi według treści weksla, co stanowi konsekwencję samodzielności i abstrakcyjności zobowiązania wekslowego. Stawia natomiast w trudniejszej sytuacji dłużnika, który chciałby się uwolnić od odpowiedzialności. Zaniechanie ograniczeń w zakresie kształtowania treści weksla *in blanco* odczytywać należy na korzyść uprawnionego, który może nadać wekslowi treść według swego uznania, z wykorzystaniem przewidzianych w prawie wekslowym postanowień kształtujących zakres odpowiedzialności dłużnika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2008 r., IV CSK 238/08, nie publ.).

Sąd Apelacyjny przedstawił i ocenił okoliczności, w świetle których, pozwany skutecznie zakwestionował zasadność wypełnienia przez powoda weksla, co spowodowało, że nastąpiło przerzucenie ciężaru dowodu na powoda prawidłowości wypełnienia weksla, nie tylko w zakresie samej podstawy, ale także i wysokości zobowiązania pozwanego ze stosunku podstawowego, które to zobowiązanie zabezpieczał weksel. Wyjaśnienie przez Sądy obu instancji istnienia stosunku podstawowego, który był przyczyną wystawienia weksla i jego wysokości było konieczne, gdyż zobowiązana wekslowo była także żona powoda i zarazem siostra pozwanego, zaś podpisanie weksla miało związek z zabezpieczeniami zobowiązań kredytowych powstałymi w czasie prowadzenia działalności gospodarczej. Dlatego zasadne, w kontekście tych zarzutów pozwanego, stało się przesłuchanie (o co wnioskował powód) w charakterze świadka B.P. - żony powoda, którzy w czasie podpisania przez nią tego weksla pozostawali we wspólności majątkowej małżeńskiej. Z zeznań tych wynikało, że sporny weksel został wystawiony w związku z zaciągnięciem przez świadka i pozwanego kredytu bankowego na działalność gospodarczą, którego spłatę zabezpieczała hipoteka ustanowiona na nieruchomości stanowiącej wyłączną własność świadka. Przyczyną podpisania tego weksla pod koniec 2006 r. było zabezpieczenie powoda, który wprawdzie nie był formalnym właścicielem nieruchomości, ale została ona zakupiona z pieniędzy pochodzących z dorobku małżeńskiego. Podała również, że w chwili wystawienia

weksła nie została określona kwota zabezpieczenia. W tej sytuacji przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron na okoliczność stosunku podstawowego, który był przyczyną wystawienia weksła, było celowe, gdyż zeznania świadka nie potwierdziły twierdzeń powoda o przyczynach wystawienia weksła zawartych w odpowiedzi na zarzuty pozwanego; wniosek o dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron złożył powód. Powód potwierdził okoliczności związane z wystawieniem weksła, o których zeznawała jego żona, ale dodał, iż weksel miał zabezpieczać także zapłatę przez pozwanego kwot po 10% rocznie od kwoty kredytu (500 000 zł) zabezpieczonego hipoteką, czyli po 50 000 zł, a także wierzytelności z dwóch pożyczek udzielonych pozwanemu, jednej z przełomu kwietnia i maja 2005 r. w kwocie 138 000 zł i drugiej w kwocie 50 000 euro z przełomu maj i czerwca 2007 r. Okolicznościom tym zaprzeczył pozwany, podnosząc, że wpłaty po 10% rocznie byłby nieracjonalne, ponieważ kredyt wraz z odsetkami był spłacany w ramach firmy prowadzonej przez niego i żonę powoda, zaś roczny koszt obsługi kredytu wynosił 46 500 zł.

Skoro zatem weksel został wystawiony pod koniec 2006 r. w związku z zabezpieczeniem hipotecznym, na nieruchomości żony powoda, kredytu bankowego zaciągniętego przez pozwanego i żonę powoda na działalność gospodarczą, to nie mógł zabezpieczać pożyczek które powód miał udzielić pozwanemu w kwietniu/maju 2005 i czerwcu 2007 r. Wykorzystanie weksła *in blanco* na zabezpieczenie spłaty innej wierzytelności możliwe jest, jeżeli w tej materii była zgoda wystawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 1962 r., OSPiKA 1964, poz. 2). Powód nie wykazał, że zawarł w tym przedmiocie porozumienie z pozwanym. Świadek - żona powoda nie wskazywała na taką podstawę wystawienia weksła wspólnie z pozwanym. Zresztą nielogiczne byłoby podpisywanie weksła przez świadka, jeśli pożyczki były udzielane pozwanemu przez jej męża, a nie także jej. Z tych względów prawnie irrelewantne było dla rozstrzygnięcia tej sprawy słuchanie zawnioskowanych przez powoda świadków na okoliczność udzielenia pozwanemu pożyczek, skoro nie mogły zostać skutecznie objęte zabezpieczeniem wekslowym. Świadek B. P. nie potwierdziła tezy powoda, co do objęcia zabezpieczeniem wekslowym kwoty stanowiącej 10% rocznie od kwoty kredytu zabezpieczonego hipotecznie na jej nieruchomości. Powód był

chwiejny w swoich zeznaniach, gdyż twierdził, że z kwoty odpowiadającej 10% kwoty kredytu miał być spłacany kredyt, gdyby pojawiły się zaległości (k. 733). Niewątpliwie weksel podpisany pod koniec 2006 r. nie mógł obejmować takiej wierzytelności, gdyż weksel podpisała także żona powoda, która według twierdzeń powoda nie miała płacić tych 10%, lecz miał je płacić pozwany, a poza tym to ona była właścicielką tej nieruchomości i nie było racjonalnego uzasadnienia, aby miała z tego tytułu zobowiązania w stosunku do powoda, poza kwestią zabezpieczenia spłaty kredytu zabezpieczonego hipoteką na wypadek, gdyby bank w związku z zaleganiem ze spłatą skierował egzekucję do nieruchomości zabezpieczonej hipotecznie, która została nabyta za pieniądze z dorobku małżeńskiego. Powyższe przemawiało - tak jak zeznała żona powoda - za tym, iż sporny weksel stanowił zabezpieczenie na wypadek, gdyby kredyt nie był spłacany, przy czym podstawa odpowiedzialności wystawców nie była taka sama, skoro w relacji do jego żony przyczyną wystawienia były także stosunki majątkowe małżeńskie, a konkretnie zabezpieczenie nakładów na pokrycie ceny nabycia nieruchomości - która stanowiła przedmiot zabezpieczenia hipotecznego spłaty kredytu zaciągniętego wspólnie z pozwanym - w wypadku konieczności pokrywania przez niego za wystawców rat kredytowych. W stosunku do pozwanego wykreowane zobowiązanie miałoby uzasadnienie prawne w przypadku, gdyby raty kredytowe spłacał powód. Jednak powód nie twierdził, że kredyt bankowy w rachunku bieżącym firmy prowadzonej przez jego żonę i pozwanego nie był przez nich w ramach firmy spłacany, a przez to brak było uzasadnienia dla stosunku podstawowego, którego spłatę miał zabezpieczać weksel. Jeśli zatem powód nie wykazał dokonywania wpłat z tytułu należności kredytowych za wystawców i wysokości tych wpłat, to oddalenie jego apelacji od wyroku oddalającego powództwo nie może być uznane za oczywiste naruszenie prawa.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 398<sup>21</sup> k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie

opłat za czynności adwokackie Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2016, poz. 1668).

jw